

УДК 330.556

Людмила Жданова (Україна)

JEL classification: E210, E220

Людмила ЖДАНОВА

доктор економічних наук,
професор,
кафедра загальної економічної теорії та
економічної політики,
Одеський національний економічний
університет, Україна
E-mail: l_zhdanova@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0007-7529
Researcher ID: AAJ-5702-2021

© Людмила Жданова, 2020

Отримано: 25.11.2020 р.
Прорецензовано: 02.12.2020 р.
Рекомендовано до друку: 16.12.2020 р.
Опубліковано: 16.12.2020 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

СУКУПНИЙ ПОПИТ В УКРАЇНІ: СТРУКТУРА І ДИНАМІКА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ І У ПАРИТЕТНИХ ПОКАЗНИКАХ

АНОТАЦІЯ

Предметом дослідження є вітчизняний ВВП і його структурні елементи та тенденції їх змін за минулі роки ХХІ століття.

Метою роботи є визначення і порівняння вартісних величин структурних частин сукупного попиту у національній грошовій одиниці і на основі паритету купівельної спроможності (ПКС) валюти за минулий період ХХІ століття.

Метод проведення роботи. Дослідження виконано на базі категоріального апарату кейнсіанства та використання методу статистичних порівнянь.

Результати роботи. Проведені розрахунки свідчать, що в економіці України існує значний розрив між показниками сукупного попиту розрахованими у національній валюті і за ПКС.

Сфера застосування результатів. Розраховані паритетні показники дозволяють коректно зіставляти національну економіку в її динаміці у часі і порівнювати її з економіками різних країн світу у просторі, що необхідно для розробки ефективної економічної політики, а також для забезпечення надійною інформацією експертного співтовариства, органів державної влади та управління, дослідників, керівників бізнесу.

Висновки. Структура сукупного попиту, розрахована у паритетних показниках, не співпадає з відповідними показниками, розрахованими у національній валюті. Розрив між цими показниками у розвинутих країнах є невеликим, тоді як у посттрансформаційних і, насамперед, в Україні – дуже значним. Загальною закономірністю є більш висока частка нагромадження у ВВП при розрахунках у національній валюті чим при розрахунках за ПКС. Відповідно, частка кінцевих сукупних витрат у ВВП є більш високою при розрахунках за ПКС.

Науковий інтерес представляє зіставлення структури нагромадження в розвинутих та посттрансформаційних країнах. Так, питома вага нагромадження як частини ВВП за ПКС у розвинутих країнах підтримується на рівні 16-22%, а витрати на машини і обладнання – на рівні 5-8%. Приблизно такими ж показники залишаються і при розрахунках у національній валюті.

Посттрансформаційні економіки, якщо розрахунки ведуться у національній валюті, демонструють структуру ВВП і нагромадження достатньо близьку до показників розвинутих країн. Проте за ПКС посттрансформаційні економіки забезпечують значно меншу питому вагу ВНОК і витрат на машини і устаткування у ВВП – 9-18% і 2-6% відповідно. Таке викривлення показників пов'язане зі значним відхиленням офіційного курсу обміну національної валюти від паритету її купівельної спроможності.

Жданова Л. Л. Сукупний попит в Україні: структура і динаміка в національній валюті і в паритетних показниках. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 7-14.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.007>

Ключові слова: паритет купівельної спроможності; валове нагромадження основного капіталу; витрати на машини та обладнання.

Lyudmila Zhdanova (Ukraine)

UDC 330.556

JEL classification: E210, E220

Lyudmila ZHDANOVA

Doctor of Sciences in Economics, Associate
Professor,
Department of General Economic Theory and
Economic Policy,
Odessa National Economic University, Ukraine
E-mail: l_zhdanova@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0007-7529
Researcher ID: AAJ-5702-2021

© Lyudmila Zhdanova, 2020

Received: 25.11.2020

Revised: 02.12.2020

Accepted: 16.12.2020

Online publication date: 16.12.2020

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

AGGREGATE DEMAND IN UKRAINE: STRUCTURE AND DYNAMICS IN THE NATIONAL CURRENCY AND IN PARITY INDICATORS

ABSTRACT

Introduction. Ukrainian GDP and its structural elements and trends in their changes over the past years of the XXI century are the subject of the study.

Purpose. The aim of the work is to determine and compare the structural parts of aggregate demand in the national currency and on the basis of the purchasing power parity (PPP) of the currency for the past period of the XXI century.

Method of work. Categorical apparatus of Keynesianism and using of statistical comparisons are methodological basis of the study.

Results of work. The calculations show that in the economy of Ukraine there is a significant gap between the indicators of the aggregate demand in national currency and in PPP.

Scope of results. The calculated parity indicators allow correctly compare the national economy in its dynamics over time and compare it with the economies of different countries in space, which is necessary to develop effective economic policy, as well as to provide with reliable information the expert community, government, researchers, leaders of business.

Conclusions. The structure of aggregate demand, calculated in parity indicators, does not coincide with the corresponding indicators calculated in the national currency. The gap between these indicators in developed countries is small, while in post-transformation and, above all, in Ukraine – very significant. The general pattern is a higher share of accumulation in GDP calculated in national currency than in PPP. Accordingly, the share of final total consumption expenditures in GDP is higher when calculating in PPP.

Comparison of accumulation structure in developed and post-transformational countries has scientific potential. Thus, the share of accumulation as a part of GDP calculated in parity indicators in developed countries is maintained at 16-22%, and the cost of machinery and equipment – at 5-8%. Approximately the same indicators remain in the calculations in national currency. Post-transformation economies, if the calculations are made in the national currency, show a structure of GDP and accumulation quite close to those of developed countries. However, under the PPP, post-transformation economies provide a much smaller share of GNP and machinery and equipment in GDP – 9-18% and 2-6%, respectively. This distortion is due to a significant deviation of the official exchange rate of the national currency from its purchasing power parity.

Zhdanova, L. (2020). Aggregate demand in Ukraine: structure and dynamics in the national currency and in parity indicators. *Economic analysis*, 30 (4), 7-14.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.007>

Keywords: purchasing power parity; gross fixed capital formation; expenditures on machinery and equipment.

Вступ

Загальна постановку проблеми та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Сукупний попит є сумою витрат на товари і послуги даної країни інституційних секторів економіки – домогосподарств, бізнесу, держави, решти світу. Ця сума визначає ВВП, а питома вага в ньому витрат інституційних секторів – структуру ВВП. Для об'єктивної оцінки рівня розвитку і розуміння можливостей зростання економіки тієї чи іншої країни важливо отримати точне уявлення про динаміку фізичного обсягу і структурних частин її ВВП, тобто необхідно оперувати порівнянними показниками. Використання з цією метою постійних цін є необхідним, але недостатнім методом рахунку для відкритої економіки, у складі якої є не тільки товари національного виробництва, а й імпорتنі товари. Ці товари купуються на зарубіжних ринках, оплачуються вільно конвертованою валютою (ВКВ), а потім їх ціни перераховуються з ВКВ в національну грошову одиницю за офіційним обмінним курсом і з такою внутрішньою ціною ці товари надходять на внутрішній ринок. Цілком зрозуміло, що ціни цієї групи товарів залежать від курсу національної валюти щодо ВКВ. Зміни офіційного обмінного курсу національної валюти цілком достатньо, щоб, при незмінних фізичних кількостях куплених за кордоном товарів, ціна їх змінилася, відповідно, змінилася і питома вага цієї групи товарів у ВВП, і сам показник ВВП країни, що імпортує ці товари. Вплив зміни курсу обміну буде тим сильнішим, чим більше він відхиляється від паритету купівельної спроможності валюти і чим вища питома вага імпорту у ВВП. Для усунення впливу на обсяг ВВП зміни офіційного обмінного курсу національної валюти, вартісні показники економіки, перш за все ВВП та його структурні частини, що характеризують сукупний попит, розраховують за паритетом купівельної спроможності валюти. Паритетні показники дозволяють коректно зіставляти національну економіку в її динаміці у часі і порівнювати її з економіками різних країн світу у просторі, що необхідно для розробки ефективної економічної політики, а також для забезпечення надійною інформацією експертного співтовариства, органів державної влади та управління, дослідників, керівників бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Одне з перших досліджень вітчизняній економіки у паритетних показників опубліковано у колективній монографії Інституту економічного прогнозування у 2000 році [1, с. 235-253]. У наступні роки міжнародні зіставлення за ПКС зачіпаються в

публікаціях Погосова І. О., зокрема у ґрунтовній монографії, де наведені зіставлення валового нагромадження основного капіталу за ПКС для РФ і країн «сімки» [2]. Огляд порівнянних показників по РФ за 2011 рік наводиться у статті Іванової М. І. і Мачаваріані Г. І. [3, с. 231-236]. Обґрунтування надійності статистичної інформації, представленої на основі ПКС дано в статті Косарева О. Є. [4, с. 63-72].

Сукупний попит як фундаментальну проблему макроекономіки розглядають вітчизняні дослідники. У монографії Чернецької Л. С. досліджено теоретико-методологічного підстави кейнсіанської концепції сукупного попиту і дана характеристика динаміки його структурних частин [5]. Структура і динаміка сукупного попиту, виміряного в національній валюті, розглянута в наступні роки в статтях Задой А. А. [6, с. 185-192], Коневщинської Н. М. [7, с. 9-13], Онишко С. В. і Карпенко С. П. [8, с. 8-14]. Деякі автори розглядають окремі структурні складові сукупного попиту. Так, наприклад, інвестиційний попит розглядає Видобора В. В. [9, с. 7-12].

Висловлюючи повагу науковим досягненням вітчизняних і зарубіжних вчених, необхідно відзначити, що дослідження сукупного попиту в наявних публікаціях здійснено в національній валюті, а автори публікацій, що зачіпають паритетні показники, не звертаються до питання про сукупний попит, його структуру, динаміку. Об'єднати ці два напрямки макроекономічних досліджень і покликана представлена стаття.

Мета і завдання статті

Враховуючи інформаційне значення порівнянних показників, завданням наданої роботи є розрахунок структурних елементів сукупного попиту в економіці України за ПКС валюти і зіставлення їх з відповідними показниками, розрахованими у національній валюті з метою з'ясування тенденцій динаміки вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Дослідження виконано на базі категоріального апарату кейнсіанства та використання методу статистичних порівнянь.

Найбільш абстрактне уявлення про напрямки і пріоритети змін, що відбулися в економіці України за роки ХХІ століття, дає структура сукупного попиту, у національній валюті. Як видно з даних таблиці 1, протягом всього цього періоду досить стійко зростають кінцеві споживчі витрати населення, збільшившись з 76,6% ВВП в 2001 році до 95,2% в 2019.

Таблиця 1. Основні компоненти сукупного попиту в Україні в 2001-2019 роки (% ВВП, гривня, фактичні ціни) ^{1*}

Рік	ВВП	Кінцеві споживчі витрати (C+G)	Валове нагромадження капіталу (I)	у тому числі валове нагромадження основного капіталу	Сальдо експорту- імпорту (X _{net})
2001	100	76,6	21,8	19,7	1,6
2005	100	76,5	22,6	22,0	0,9
2006	100	78,1	24,7	24,6	-2,8
2007	100	77,5	28,2	27,5	-5,7
2008	100	80,1	27,9	26,4	-8,0
2009	100	84,7	17,0	18,3	-1,7
2010	100	83,2	20,8	17,0	-4,0
2011	100	84,2	22,4	17,6	-6,6
2012	100	86,9	21,8	19,0	-8,7
2013	100	90,7	18,5	16,9	-9,2
2014	100	90,1	13,4	14,2	-3,5
2015	100	86,7	15,9	13,5	-2,6
2016	100	85,2	21,7	15,5	-6,9
2017	100	87,7	20,0	15,8	-7,7
2018	100	90,1	18,6	17,7	-8,7
2019	100	95,2	12,6	18,0	-7,8

¹Дані за 2010-2019 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та з 2014 року – також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

*Джерело даних: [10, с. 35].

На відміну від споживчих витрат, валове нагромадження капіталу проявляло тенденцію до зростання лише в перші роки нового століття, збільшившись з 21,8% ВВП у 2001 році до 28,2% у 2007 році. Однак потім, після фінансово-економічної кризи, намітилася тенденція до зниження. І хоча згодом окремі роки зниження змінювалися роками деякого зростання, на докризовий рівень вийти не вдавалося. Діапазон змін від 28,2% ВВП в 2007 році до 12,6% ВВП в 2019 році виявився надзвичайно широким, що вказує на те, що нестабільність вітчизняної економіки підсилюється.

На цьому тлі незмінно, починаючи з 2006 року, демонструє негативні показники чистий експорт в діапазоні від 1,7% до 9,2% ВВП. Це означає, що з 2006 року і по теперішній час країна стабільно споживає більше, ніж виробляє. Такі дисбаланси в структурі сукупного попиту, що формувалися настільки тривалий час подолати можливо лише за рахунок збільшення норми і підвищення ефективності використання нагромадження. Найбільш важливою його частиною з точки зору матеріальних ресурсів розвитку економіки є валове нагромадження основного капіталу (ВНОК). Як видно з даних таблиці 1, ВНОК змінювалося в дещо меншому діапазоні, ніж валове нагромадження капіталу: від максимального значення 27,5% ВВП в

2007 році до мінімального значення 13,5% ВВП в 2015 році.

З огляду на, що протягом всього XXI століття, Національний банк України проводив політику зниження офіційного обмінного курсу національної валюти, отримати уявлення про реальні економічні величини, що характеризують сукупний попит і його структурні частини можна лише на основі їх розрахунків за ПКС. З цією метою використаємо данні Програми міжнародних зіставлень Світового банку, які охоплюють ВВП і його основні компоненти. Між роком, за який здійснюються розрахунки і роком публікації звіту проходить досить тривалий період обробки отриманих даних національними статистичними службами і потім – зведення їх до єдиного звіту Світовим банком. Так, звіт за 2005 рік опублікований лише в 2008 році [11], звіт за 2011 рік – у 2013 році [12], звіт за 2017 рік – у травні 2020 року [13].

Дані про ВВП за ПКС наводяться у вітчизняних статистичних щорічниках, проте ці дані не конкретизуються за елементами сукупного попиту. Розгорнуті дані публікує тільки Світовий банк. У табл. 2 наведені показники абсолютної величини ВВП України в розрахунку на одну особу за паритетом купівельної спроможності і за офіційним курсом обміну гривні у роки за які проведено обстеження Програмою міжнародних зіставлень.

Таблиця 2. ВВП на одну особу в Україні і світі за паритетом купівельної спроможності і за офіційним курсом обміну валюти *

	2005 р.		2011 р.		2017 р.	
	ВВП-ПКС/на одну особу, дол. США	ВВП/на одну особу, дол. США	ВВП-ПКС/на одну особу, дол. США	ВВП/на одну особу, дол. США	ВВП-ПКС/на одну особу, дол. США	ВВП/на одну особу, дол. США
Світ у середньому	8971	7230	13920	10789	16 596	11 066
Світ у середньому, % від рівня США	21,5	17,3	27,9	21,7	27,7	18,4
Україна	5583	1829	9247	3705	11 871	2 641
Україна,% від рівня США	13,4	4,4	18,6	7,4	19,8	4,4
Україна, % від середньосвітового	62,2	25,3	66,4	34,3	71,5	23,9

*Джерело даних: [11; 12; 13].

Як видно з даних таблиці, ВВП України на одну особу зростав як за ПКС, так і за офіційним курсом обміну відносно середньосвітових показників і показників США в період з 2005 року по 2011. У період з 2011р. по 2017 р. ситуація змінилася. При зростанні ВВП на одну особу за ПКС з 9247 до 11 871 дол. оцінка його за офіційним курсом обміну знизилася з 3705 до 2 641 дол., тобто у 2011р. ВВП на одну особу за ПКС перевищував ВВП за офіційним курсом обміну на 250%, а у 2017 році перевищення склало вже 450%.

Відмічене здешевлення національної валюти має віддзеркалитися на структурних частинах сукупного попиту. Враховуючи, що у абстрактному вигляді сукупний попит є сумою кінцевих споживчих витрат і валового нагромадження капіталу, цілком можливо зосередитися на розрахунках паритетних величин нагромадження. Паритетні кінцеві споживчі витрати складуть решту ВВП.

Найбільш важливими показниками процесу нагромадження є валове нагромадження основного капіталу і витрати на машини і обладнання. Зіставлення часток валового нагромадження основного капіталу у ВВП, розрахованих у національній валюті і за ПКС дозволяє визначити реальні масштаби матеріальних ресурсів, що спрямовуються на цілі розвитку виробництва. Методику здійснення таких розрахунків та самі розрахунки за період 2005-2011 років викладено у публікаціях автора [14, с. 54-58; 15, с. 38-50].

Як видно з наведених у таблиці 3 даних, зовнішньо, тобто за розрахунками в національній валюті, питома вага ВНОК в ВВП посттрансформаційних економік (18-22%) близька до відповідного показника розвинутих країн (17-23%)

Таблиця 3. Валове нагромадження основного капіталу,% ВВП *

	2005 р.		2011 р.		2017 р.	
	Національна валюта	ПКС	Національна валюта	ПКС	Національна валюта	ПКС
Розвинуті країни						
США	19,21	19,21	18,81	18,81	20,47	20,47
ФРН	17,4	16,27	20,37	19,33	20,52	20,53
Японія	23,1	21,97	21,90	21,32	23,83	22,34
КНР	41,50	38,68	45,59	41,53	42,85	38,87
Близькі за рівнем розвитку на початку ринкових реформ посттрансформаційні країни						
Польща	18,20	14,30	20,69	15,33	17,53	14,90
РФ	17,50	11,61	20,69	13,61	21,59	15,26
Білорусь	26,40	15,82	37,39	18,16	25,95	14,98
Україна	22,00	13,12	18,57	8,621	15,76	10,35

* Джерело даних: [11; 12; 13].

З цих двох груп країн виділяються економіки КНР і Білорусі, що демонстрували протягом усього розглянутого періоду більш високі показники: КНР на рівні 42-46%, а Білорусь – 26-37%. Унікально виглядає економіка України, питома вага ВНОК у ВВП якої послідовно знижувалася в розглянуті роки з 22,0% до 18,57% та 15,76%. Розрахунки ВНОК за ПКС валюти демонструють істотне відставання посттрансформаційних економік від розвинених. В економіці України цей показник в розглянуті роки склав 13,12%, 8,62%, 10,35%. Це в 2-2,5 рази менше, ніж в розвинених країнах, в 3-4,5 рази менше, ніж в КНР і в 1,5-2 рази менше, ніж в посттрансформаційних економіках, близьких за рівнем розвитку на початку ринкових реформ.

Найважливішою частиною валового нагромадження основного капіталу є витрати на машини і обладнання. Саме ця частина інвестиційних витрат забезпечує матеріальні ресурси для технічної та технологічної модернізації виробництва, підвищення його ефективності. Програма міжнародних зіставлень подає відповідні витрати як частини не валового нагромадження основного капіталу (що прийнято у вітчизняній статистиці), а як частини ВВП, що пов'язано з різною питоною вагою ВНОК у ВВП різних країн. Такий метод рахунку забезпечує безпосередню порівнянність показників різних країн за витратами на технічне вдосконалення виробництва.

Таблиця 4. Витрати на машини та обладнання, % ВВП *

	2005 р.		2011 р.		2017 р.	
	Національна валюта	ПКС	Національна валюта	ПКС	Національна валюта	ПКС
Розвинуті країни						
США	5,80	5,80	6,44	6,44	5,90	5,90
ФРН	7,20	6,63	7,14	5,33	5,59	4,92
Японія	8,60	6,76	8,43	7,85	7,53	6,59
КНР	11,50	4,51	12,65	5,79	7,90	3,54
Близькі за рівнем розвитку на початку ринкових реформ посттрансформаційні країни						
Польща	7,60	4,01	6,56	3,54	6,80	2,61
РФ	6,50	2,95	6,98	3,79	5,72	2,69
Білорусь	11,90	4,21	15,94	5,69	9,31	3,10
Україна	10,20	3,36	7,12	2,62	8,02	2,00

* Джерело даних: [11; 12; 13].

Як видно з даних таблиці 4, структура ВВП не тільки в частині валового нагромадження основного капіталу, а й в частині витрат на машини та обладнання, яка розрахована в національній валюті, уявляє посттрансформаційні економіки в якості економік, що націлені на індустріальні перетворення. Питома вага машин і устаткування в ВВП цих країн вище або відповідає розвиненим економікам. Однак, розглянуті в порівнянному вимірі за ПКС, відповідні показники виявляються меншими, ніж в розвинених країнах. У розвинених економіках ці показники, розраховані в національній валюті і за ПКС, розходяться незначно. На відміну від них, в посттрансформаційних економіках величини витрат на машини та обладнання, розраховані за ПКС в 2-4 рази менше величин, розрахованих у національній валюті і в 2-3,5 рази менше відповідних величин, властивих розвиненим економікам. Більш докладно процес інвестування у паритетних показниках досліджено у статті автора [16, с. 32-39].

У загальному вигляді ВВП є сумою нагромадження і споживання. Частка у ВВП

паритетних показників нагромадження виявляється меншою, ніж розрахованих у національній валюті, отже, частка кінцевих споживчих витрат, навпаки, буде більшою. Це пов'язане з рівнем та структурою споживчих цін та тарифів внутрішнього вітчизняного ринку. Відмічений розрив у показниках структури сукупного попиту, виміряного у національній валюті і за ПКС найбільш негативно позначається на процесі нагромадження капіталу, створюючи ілюзію структури економіки, яка відповідає завданням економічного розвитку і зростання добробуту населення.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Для отримання надійної інформації стосовно економіки різних країн, економічні показники мають бути розраховані на рівні, який усуває вплив зміни цін на товари, так само як і зміни курсу обміну національної грошової одиниці. Найбільш надійними з цієї точки зору є паритетні показники. Розрахунки структури сукупного попиту у паритетних показниках демонструють певні закономірності. Найбільш важливою з них є розрив

між величинами структурних частин сукупного попиту, розрахованими у національній валюті і за ПКС. При чому такий розрив у розвинутих країнах є невеликим, тоді як у посттрансформаційних і, насамперед, в економіці України – дуже значним. Загальною закономірністю є більш висока частка нагромадження у ВВП при розрахунках у національній валюті чим при розрахунках за ПКС. Відповідно, частка кінцевих сукупних витрат у ВВП є більш високою при розрахунках за ПКС.

Науковий інтерес представляє зіставлення структури нагромадження в розвинутих та посттрансформаційних країнах. Так, питома вага нагромадження як частини ВВП за ПКС у розвинутих країнах підтримується на рівні 16-22%, а витрати на машини і обладнання – на рівні 5-8%.

Приблизно такими ж показники залишаються і при розрахунках у національній валюті.

Посттрансформаційні економіки, якщо розрахунки ведуться у національній валюті, демонструють структуру ВВП і нагромадження достатньо близьку до показників розвинутих країн. Проте за ПКС посттрансформаційні економіки забезпечують значно меншу питому вагу ВНОК і машин і устаткування у ВВП – 9-18% і 2-6% відповідно. Таке викривлення показників пов'язане зі значним відхиленням офіційного курсу обміну національної валюти від паритету її купівельної спроможності. Саме тому широке розповсюдження паритетних показників необхідне для забезпечення економічних аналітиків, експертів, наукової спільноти більш надійною та адекватною економічною інформацією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національні заощадження та економічне зростання ; за ред. д.е.н. Б.Є. Кваснюка. Київ: МП Леся, 2000. 304 с.
2. Погосов И. А. Тенденции воспроизводства в России и проблемы модернизации экономики. М.; СПб.: Нестор-история, 2012. 312 с.
3. Иванова Н. И., Мачавариани Г. И. Россия в мировой экономике: уровень и тенденции развития. *Журнал Новой экономической ассоциации*. 2015. №2 (26). С. 231-236.
4. Косарев А. Е. Паритет покупательной способности валют - уникальный инструмент международных сопоставлений. *Вопросы статистики*. 2014. №5. С. 63-72.
5. Чернецкая Л. С. Структура и динамика совокупного спроса в переходной экономике Украины : монография / науч. ред. Л. Л. Жданова. Одесса: Астропринт. 2008. 160с.
6. Задоя А. А. Внутренний совокупный спрос: структура и динамика. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. №1. С. 185-192.
7. Коневщинська Н. М. Динаміка сукупного попиту в країнах з трансформаційною економікою та в розвинених країнах. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 13 (1). С.9-13.
8. Онишко С. В., Карпенко С. П. Динаміка сукупного попиту в Україні: структурні деформації та перспективи їх подолання. *Бізнес-інформ*. 2015. № 2. С. 8-14.
9. Видобора В. В. Специфіка інвестиційного попиту в умовах сучасного етапу реформування економіки України. *Вісник Одеського національного університету. ім. І. І. Мечникова. Серія: Економіка*. 2019. Т. 24. Вип. 3 (76). С.7-12.
10. Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України за 2010-2019 роки : статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2020. 133 с.
11. Global Purchasing Power Parities and the Real Expenditures. 2005 International Comparison Program//by the International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank, 2008. 231 p.
12. Purchasing Power Parities and the Real Size of World Economies. A Comprehensive Report of the 2011 International Comparison Program. The World Bank, 2014. 328 p.
13. Purchasing Power Parities and the Size of World Economies. Results from the 2017 International Comparison Program. The World Bank, 2020. 224p
14. Жданова Л. Л. Розрахунки ВВП для країн з розбіжністю офіційного обмінного курсу валют і паритету купівельної спроможності. *Прикладна статистика: проблеми теорії та практики*. 2015. №17. С.54-58.
15. Жданова Л. Л. Україна у світовій економіці: вимір вартісних показників розвитку. Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери: монографія ; за ред. В. Г. Маграсової. – Чернівці: Черніг. нац. технол. ун-т, 2017. – С. 38-50.
16. Жданова Л. Л. Инвестиционный спрос в странах Черноморского региона: оценка по паритету покупательной способности валют. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 60. Частина 2. С. 32-39.

REFERENCES

1. Kvasnyuk, B. Ye. (2000). *Natsional'ni Zaoshchadzhennya ta Ekonomichne Zrostantnya* [National Savings and Economic Growth]. Kyiv: MP Lesya [in Ukrainian].

2. Pogosov, I. A. (2012). *Tendentsii vosproizvodstva v Rossii i problemy modernizatsii ekonomiki*. [Reproduction trends in Russia and problems of economic modernization] Moscow; St. Petersburg: Nestor-istoriya [in Russian].
3. Ivanova, N. I., & Machavariani, G. I. (2015). Rossiya v mirovoy ekonomike: uroven' i tendentsii razvitiya [Russia in the world economy: level and development trends]. *Zhurnal novoy ekonomicheskoy assotsiatsii – Journal of the New Economic Association*, 2 (26), 231-236 [in Russian].
4. Kosarev, A. E. (2014). Paritet pokupatel'noy sposobnosti valyut – unikal'nyy instrument mezhdunarodnykh sopostavleniy [Purchasing power parity of currencies – a unique tool for international comparisons]. *Voprosy statistiki – Statistics issues*, 5, 63-72 [in Russian].
5. Cherneckaja, L. S. (2008). *Struktura i dinamika sovokupnogo sprosa v perekhodnoy ekonomike Ukrainy* [The structure and dynamics of aggregate demand in the transitional economy of Ukraine] L. L. Zhdanova (Ed.). Odessa: Astroprint [in Russian].
6. Zadoya, A. A. (2014). Vnutrenniy sovokupnyy spros: struktura i dinamika. [Domestic aggregate demand: structure and dynamics]. *Ekonomichnyi nobelivs'kyi visnik – Economic Nobel Bulletin*, 1, 185-192 [in Russian].
7. Konevshchinska, N. M. (2015). Dinamika suкупного popytu v krainakh z transformatsiinoiu ekonomikoiu ta v rozvinenikh krainakh [Dynamics of aggregate demand in countries with transformational economies and in developed countries]. *Naukovyi visnik Kherson'koho derzhavnoho universitetu. Seriya: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*, 13 (1), 9-13 [in Ukrainian].
8. Onishko, S. V., & Karpenko, S. P. (2015). Dynamika suкупного popytu v Ukraini: strukturni deformatsii ta perspektyvy yikh podolannia [Dynamics of aggregate demand in Ukraine: structural deformations and prospects for overcoming them]. *Biznes-inform – business-Inform*, 2, 8-14 [in Ukrainian].
9. Vydobora, V. V. (2019). Spetsifika investytsiinoho popytu v umovakh suchasnoho etapu reformuvannia ekonomiky Ukrainy [Specifics of investment demand in the current stage of reforming the economy of Ukraine]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I.I.Mechnikova. Seriya: Economica – Bulletin of Odessa National University named after I.I.Mechnikov*. Series: Economics, Vol. 24, 3 (76), 7-12 [in Ukrainian].
10. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020). *Kvartal'ni rozrakhunky valovogho vnutrishnjogho produktu Ukrainy za 2010–2019 roky*. Statystychny zbirnyk [Quarterly calculations of the gross domestic product of Ukraine for 2010–2019. Statistical Collection]. Kyiv: State Statistics Service of Ukraine [in Ukrainian].
11. The World Bank (2008). Global Purchasing Power Parities and the Real Expenditures. 2005 International Comparison Program by the International Bank for Reconstruction and Development [in English].
12. The World Bank (2014). Purchasing Power Parities and the Real Size of World Economies. A Comprehensive Report of the 2011 International Comparison Program [in English].
13. The World Bank (2020). Purchasing Power Parities and the Size of World Economies. Results from the 2017 International Comparison Program [in English].
14. Zhdanova, L. L. (2015). Rozrakhunky VVP dlia krain z rozbizhnistiu ofitsiinoho obminnoho kursu valiut i parytetu kupivelnioi spromozhnosti. [Calculations of GDP for countries with a difference of official exchange rate and purchasing power parity] *Prykladna statystyka: problemy teorii ta praktyky-Applied statistics: problems of theory and practice*, vol. 17, 54-59 [in Ukrainian].
15. Zhdanova, L. L. & Marhasova, V. Gh. (2017). Ukraina u svitovii ekonomitsi: vymir vartysnykh pokaznykiv rozvytku [Ukraine in the world economy: measurement of the cost indicators of development]. *Statystychni ta ekspertno-analitychni zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom ekonomiky i sotsialnoi sfery – Statistical and expert-analytical support of management of sustainable development of economy and social sphere* (pp.38-50). Chernihiv: Chernih. nac. tehnol. un-t [in Ukrainian].
16. Zhdanova, L. L. (2020). Investitsionnyy spros v stranakh Chernomorskogo regiona: otsenka po paritetu pokupatel'noy sposobnosti valyut [Investment demand in the countries of the Black Sea region: an estimate based on the purchasing power parity of currencies]. *Prychornomorski ekonomichni studii - Black Sea Economic Studios*, vol. 60, (2), 32-39 [in Russian].